

# בניית תכנית חינוכית יחידנית - הנחיות האגף לחינוך מיוחד

( מתוך: חוק חינוך מיוחד (תיקון מס' 7) התשס"ג 2002, פרק ד 1, ומתוך: חוזר מנכ"ל ס"ה 9 (ב) מאי 2005).

- **מועד בניית התכנית –** "עם תחילת לימודיו של תלמיד משולב במוסד חינוך רגיל, ובראשית כל שנת לימודים, לא יאוחר ממועד שקבע השר בתקנות, תיקבע במוסד החינוך הרגיל, בהתאם להוראות סעיף קטן (ב), תכנית חינוכית יחידנית לכל תלמיד משולב הלומד באותו מוסד".
- **הלימה לתכנית הלימודים הרגילה –** "התכנית החינוכית היחידנית תיקבע, ככל האפשר מתוך מגמה לשלב את התלמיד בתכנית הלימודים הרגילה, לפי צרכיו של הילד המשולב ובהתחשב בסוגי לקויותיו, בחומרתן ובגילו של התלמיד, והכל במסגרת תכנית השילוב שנקבעה לפי סעיף 20ג ולפי החלטת ועדת השילוב".
- **באחריות מחנך הכתה והצוות הבינמקצועי –** "את התכנית החינוכית היחידנית יקבעו מחנך הכיתה שבה לומד התלמיד המשולב, עובד הוראה מתחום החינוך המיוחד, וכן בעל מקצוע נוסף אם נדרש לפני העניין, לפי החלטת מנהל מוסד החינוך הרגיל".
- **שיתוף ההורים והתלמיד –** "לפני קביעת התכנית החינוכית היחידנית יוזמנו הוריו של התלמיד המשולב והתלמיד עצמו להשמיע את דבריהם ורשאים הם להשמיע את דבריהם בעצמם או על ידי מי מטעמם. העתק התכנית החינוכית היחידנית יועבר להורי התלמיד המשולב. זכותו של הורה לערור בפני ועדת השמה אשר תשמש כערכאה מסוג ערר על החלטות ועדת השילוב המוסדית ועל החלטות הצוות הבין מקצועי".

## • רכיבי התכנית

1. רמות ותחומי התפקוד החזקים של התלמיד במסגרת החינוכית ונקודות החולשה שלו .
2. מטרות התכנית לטווח של שנת לימודים אחת;
3. היעדים הלימודיים לתקופת התמיכה המתבססים על תכנית הלימודים הרגילה הנהוגה בכיתה , תוך פירוט המטרות הנדרשות מהתלמיד המשולב.
4. דרכי פעולה ותכנית עבודה המתייחסות לנושאים/להיבטים שיטופלו על-ידי המחנכת/הגננת והצוות הבין-מקצועי, ובכלל זה הגדרת תחומי האחריות של כל אחד מחברי הצוות (גם הגדרת תפקידי הסייעת אם נקבעה זכאות לסייעת) .
5. פרקי הזמן להשגת היעדים
6. האמצעים להשגת היעדים
7. אמות המידה להשגת היעדים (משוב והערכה).

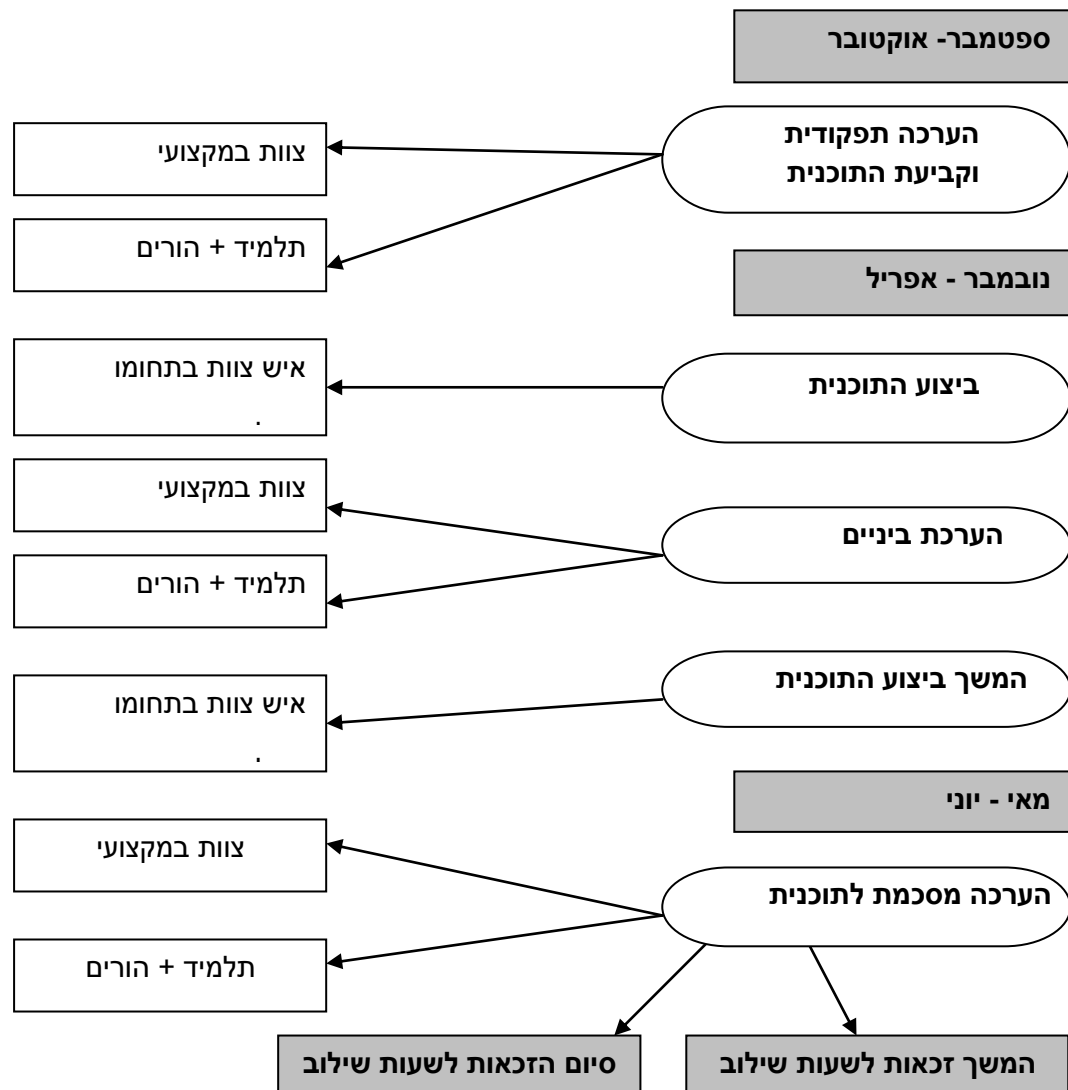
# חלק 1 - תכנון תכנית חינוכית יחידנית-התארגנות ברמה מערכתית

"התוכנית תבנה על ידי צוות בין-מקצועי של המסגרת החינוכית ועל סמך בדיקה מעמיקה של מצב תפקודו של התלמיד" ( חוזר מנכ"ל ס"ה 9(ב) מאי 2005, סעיף 19).

קיימת חשיבות רבה להתארגנות ברמה המערכתית, ביחס לתכנון וכתובת התח"י. זאת, משום שיישום תכנית השילוב של התלמיד הינו באחריות מספר אנשי צוות בביה"ס. הצוות הבין-מקצועי כולל: מחנך/ת הכתה, מורת השילוב, יועצת ביה"ס, פסיכולוג/ית, מטפלים מהתחום הפארארפואי ומומחי תחום מטעם המת"א.

## תהליך הכנת התח"י

התרשים מתאר את השלבים בתהליך הכנת התח"י, החל משלב איסוף המידע על התלמיד, דרך בניית התכנית, ביצוע והערכתה. זאת תוך ציון לוח זמנים קבוע לכל שלב וכן האחראים ליישום התהליך.



# מהלכי פעולה לתהליך הכנת התח"י

הטבלה המצורפת מתארת את מהלכי הפעולה בשלושה שלבים – הכנה, גיבוש, ביצוע ויישום, תוך תיאור רמת התפקוד המיטבי בלבד. זוהי טבלה מאוחדת של שלושת המהלכים הכוללת את כל השותפים לתהליך הכנה, יישום והערכה של התח"י.

## מטרותיה:

- להגדיר את תפקידי השותפים בהכנת התח"י ולוח הזמנים תוך תיאור כלל מהלכי הפעולה הנדרשים.
- להציב בפני השותפים דרישות אחידות ומחייבות.
- ליצור מעורבות, שותפות ואחריות של כל הגורמים הקשורים בעבודה עם התלמיד בעל הצרכים המיוחדים כולל

מהלכי הפעולה	מנהל/ת	מחנך/מחנכת	מורת שילוב	צוות חינוכי/טיפולי	תלמיד	הורים
1. הכנה ואיסוף מידע <b>מאי - אוגוסט</b>	קובע לו"ז לישיבות. מאפשר למורים נגישות למידע אודות התלמידים. דואג ליידוע המחנכת ומורת השילוב על אחריותן למהלך זה. עוקב אחר שיתוף התלמיד והוריו.	מרכז/ת ממצאי הערכה מכלל המורים. מרכז/ת מידע מההורים מרכז/ת מידע מהתלמיד מיידע/ת את ההורים והתלמיד לגבי מעורבותם בתח"י.	מרכזת מידע על התלמיד מתוך : אבחונים פורמליים ובלתי פורמליים. תצפיות ודו"חות של מטפלים.	כל איש צוות מעריך את התלמיד בתחום עיסוקו. כל איש צוות מעביר את המידע למחנכת ולמורת השילוב עד סוף אוגוסט.	נפגש עם המחנך/מחנכת משתף בציפיותיו, עמדותיו ורצונותיו לגבי מטרות התח"י לשנה הנוכחית.	מכירים את מטרות איסוף המידע. נפגשים עם המחנכת ומורת השילוב ומשתפים במידע רלוונטי ועדכני: אודות התלמיד בבית, בחברה וכו' משתפים בציפיותיהם לגבי מטרות התח"י לשנה הנוכחית.
2. תכנון ופיתוח התכנית גיבוש התוכנית <b>ספטמבר</b>	משתתף בישיבה (או ממנה נציג מטעמו השותף לבחירת מטרות התח"י). חותם על התוכנית לפני מסירתם להורים.	כותבת את התוכנית לאחר התייעצות בישיבת התח"י. מכינה דף ריכוז מטרות והתאמות נגיש לתלמיד ולכל הצוות. מעבירה למנהל לחתימה תוכנית מגובשות.	מציגה את כיווני העבודה המרכזיים שנדונו בוועדת השילוב. מסייעת למחנכת בכתיבת מטרות התוכנית, האמצעים, דרכי הפעולה וההתאמות.	משתתפים בישיבת התח"י. מציעים מטרות, שותפים להגדרת היעדים וההתאמות. מוסיפים מידע רלוונטי עפ"י היכרותם עם התלמיד.	מעודכן ומביע את דעתו בקשר למטרות ולהתאמות שנקבעו בתח"י.	מקבלים לחתימתם את התוכנית המגובשת. מעבירים למחנכת הכתה הערות בכתב.

<p>מודעים ומעודכנים לגבי המהלכים הקשורים בביצוע המטרות ויישום ההתאמות.</p> <p>מקבלים דו"ח סיכום שנת הלימודים ומעבירים בכתב הערות לביה"ס תוך התייחסות למטרות המשך בשנה"ל הבאה.</p>	<p>משתתף בשיח עם מחנכת הכתה ומביע עמדותיו לגבי השגת המטרות בתח"י.</p> <p>בסוף השנה משתתף בסיכום התוכנית ובהתקדמותו ומביע את מסקנותיו.</p>	<p>מקדמים יעדים אישיים של התלמיד בכל שיעור או פעילות בכיתה עפ"י הרלוונטיות.</p> <p>מקיימים התייעצויות לגבי התלמיד. כותבים דו"ח קצר לקראת הערכה מעצבת באמצע השנה והערכה מסכמת בסוף שנת הלימודים.</p>	<p>מבצעת את חלקה בתוכנית היחידנית ומבצעת עדכונים ושינויים בתוכנית בהתאם להתקדמותו של התלמיד בהתייעצות עם המחנכת, אנשי הצוות, התלמיד והוריו.</p> <p>משתתפת בישיבות הערכה מעצבת ומסכמת ושותפה לכתיבת סכום אינטגרטיבי יחד עם המחנכת.</p>	<p>דנה עם התלמיד על התקדמותו ומשלבת את היעדים האישיים בתוכניות ההוראה המיושמות בכתה.</p> <p>מקיימת ישיבות להערכה מעצבת ולהערכה מסכמת.</p> <p>בסוף שנת הלימודים כותבת סיכום אינטגרטיבי יחד עם מורת השילוב מעבירה לאישור וחתימת המנהל ומוסרת להורים.</p>	<p>קובע ישיבת תח"י להערכת ביניים במחצית וישיבת סכום התח"י בסוף שנת הלימודים.</p> <p>מוודא שכל אנשי הצוות החינוכי/טיפולי מודעים ומיישמים את המטרות שנבחרו ואת ההתאמות שהומלצו. מתקצב משאבים לצורך הנגשה והתאמה של חומרי למידה לתלמיד בסביבות למידה מותאמות.</p>	<p>3. ביצוע בקרה ומעקב</p> <p><b>אוקטובר - יוני</b></p>
---	---	---	---	--	--	---

# הליך לניהול ישיבת התח"י

תכנון וכתיבה של תוכנית חינוכית יחידנית, הינה תוצר של תהליך חשיבה קבוצתי, לו שותפים חברי הצוות הבין-מקצועי. למעשה, תהליך התכנון והכתיבה של התח"י הינו סוג של תהליך קבלת החלטות, הכולל מספר שלבים קוגניטיביים, שמטרתו הינה לקבוע את תוכנית השילוב של התלמיד. המבנה השלבי של מודל קבלת החלטות המצורף בזאת עשוי, אם כן, לשמש מודל לדיון בישיבת תח"י, כאשר כל שלב במודל קבלת ההחלטות מהווה שלב בדיון.

